

Hoe wij op school zorgen voor passend en inclusief onderwijs

In dit deel van de schoolgids leggen we uit hoe wij op onze school zorgen voor goed onderwijs voor álle kinderen. Dat noemen we *passend onderwijs* of *inclusief onderwijs*. We vertellen eerst wat het verschil is tussen die twee. Daarna lees je hoe wij dat op school aanpakken en wat je als ouder kunt verwachten.

Soms heeft een kind extra hulp nodig om goed te kunnen leren of zich te ontwikkelen. Die extra hulp noemen we *ondersteuning*. Ondersteuning kan van alles zijn. Denk bijvoorbeeld aan:

- een aangepaste opdracht of ander leermateriaal;
- extra uitleg in een klein groepje;
- meer tijd om te oefenen;
- hulp van een specialist, zoals een logopedist of gedragsdeskundige.

We kijken altijd goed naar wat een kind nodig heeft. Bijvoorbeeld:

- als het lezen lastig blijft,
- als een kind juist moeilijkere opdrachten nodig heeft,
- of als een kind steun nodig heeft om mee te kunnen doen tijdens het buitenspelen.

Misschien maak je je als ouder wel eens zorgen. Je kind praat weinig, heeft moeite met bewegen of komt moeilijk tot spelen. Dan wil je natuurlijk weten: *Wat doet school dan? Bij wie kan ik terecht?* In dit deel van de gids geven we daar antwoord op.

Heb je na het lezen nog vragen? Stel ze gerust aan de leraar van je kind. Zit je kind nog niet bij ons op school, maar denk je daarover? Loop gerust eens binnen, of neem contact met ons op via telefoon of e-mail voor een afspraak.

Over passend en inclusiever onderwijs

Wat is passend onderwijs?

Met passend onderwijs bedoelen we dat elk kind in de wijk of regio waar hij of zij woont, het onderwijs krijgt dat bij hem of haar past. Met de regio bedoelen we dan regio Rheden/Rozendaal, van Velp tot aan Dieren. De meeste kinderen kunnen de lessen op school goed volgen. Maar niet ieder kind is hetzelfde. Sommige kinderen hebben op school extra hulp nodig. Die extra hulp kunnen we als basisschool vaak prima bieden. Voor kinderen die bijvoorbeeld moeite hebben met lezen of rekenen hebben we zelf goede specialisten op school.

Soms organiseren we extra ondersteuning voor een kind met hulp van andere partners. Voor meer informatie over welke ondersteuning wij als school bieden met interne en externe partners en informatie over de verschillende instanties of hulpverleners, klik dan [hier](#).

Wat is inclusief onderwijs?

De landelijke overheid streeft ernaar dat in 2035 alle scholen inclusief onderwijs bieden. In de regio Rheden/Rozendaal zijn we al volop gestart met de beweging naar inclusief onderwijs. Binnen inclusief onderwijs houden we er rekening mee dat er altijd kinderen zullen zijn die extra ondersteuning en aandacht nodig hebben.

In de komende jaren is het belangrijk dat de scholen binnen ons samenwerkingsverband intensief samenwerken, kennis delen en maatwerk overeenkomen. Niet alleen met elkaar, maar ook met de kinderen, hun ouders en de partners vanuit de jeugdhulp, zorg en andere partners in de wijk. Zo zullen steeds meer leerlingen op de reguliere school hulp en ondersteuning krijgen zoals in het speciaal (basis) onderwijs, alleen dan thuisnabij. Kinderen leren zo beter, hebben meer oog voor diversiteit, minder reistijd en meer sociale contacten.

Passend en inclusief onderwijs en het samenwerkingsverband

Soms is er ondanks veel ondersteuning toch nog meer voor een kind nodig dan wij als basisschool met hulp van onze partners kunnen bieden. Dan bespreken we met jullie als ouders wat er naar ons idee nog meer nodig is. Het samenwerkingsverband PassendWijs (SWV) helpt jullie en ons daarbij. Dit gebeurt in een overleg dat we het multidisciplinair overleg noemen.

Klik [hier](#) voor uitleg hierover.

Voor meer algemene uitleg over passend onderwijs en de rol van het samenwerkingsverband verwijzen we naar [de website van het Samenwerkingsverband PassendWijs](#).

Hoe zorgt onze school voor passend en inclusiever onderwijs?

Op onze school vinden we het belangrijk dat elk kind zich goed kan ontwikkelen. Daarom doen we er alles aan om passend onderwijs te bieden: onderwijs dat aansluit bij wat een kind nodig heeft. Dat begint met goed lesgeven voor álle kinderen, in een fijne en veilige leeromgeving.

Onze leraren zijn goed opgeleid en letten goed op hoe het met elk kind gaat. Ze kijken niet alleen naar de cijfers, maar ook naar hoe een kind zich voelt en hoe het in de klas functioneert. Als ze

merken dat een kind iets extra's nodig heeft, dan regelen we dat samen binnen onze mogelijkheden. Hierbij kijken we per individuele leerling wat er nodig en haalbaar is. Soms doen we dat binnen de klas, en soms met hulp van buitenaf.

Hoe herken je passend onderwijs bij ons op school?

Passend onderwijs zie je niet altijd direct, maar het gebeurt elke dag. Bijvoorbeeld:

- Soms heeft een kind extra hulp nodig bij lezen. We geven dan extra uitleg of oefenen samen, zodat lezen makkelijker wordt.
- Kinderen die extra uitdaging nodig hebben, krijgen ander werk. Bijvoorbeeld moeilijkere opdrachten of een speciaal programma voor meer- of hoogbegaafde kinderen.
- Als een kind meer hulp nodig heeft, maken we samen een plan. Daarin staat wat we gaan doen, wie helpt en hoe vaak. Zo'n plan noemen we een *plan van aanpak*.
- We nodigen ouders uit om mee te denken. Bijvoorbeeld in een multidisciplinair overleg, waarin we samen kijken wat je kind nodig heeft.
- Soms doen we onderzoek om beter te begrijpen hoe een kind leert. Bijvoorbeeld door te kijken naar de intelligentie of het leervermogen.
- We houden bij welke hulp een kind krijgt. Dat doen we in een digitaal systeem, zodat we goed kunnen overleggen en volgen hoe het gaat.

Op weg naar een inclusievere school

We zijn als school ook bezig met de stap naar [inclusiever onderwijs](#).

Dat betekent dat we proberen om zoveel mogelijk kinderen uit onze wijk op onze school te houden, ook als ze veel en langdurige ondersteuning nodig hebben.

We doen dit samen met deskundigen uit het samenwerkingsverband PassendWijs én met andere scholen in de buurt. Het doel? Kinderen leren en spelen zoveel mogelijk samen, dichtbij huis.

Hoe zie je als ouder dat we op weg zijn naar inclusiever onderwijs?

- We werken nauw samen met het samenwerkingsverband om voor ieder kind een passende plek op school te organiseren. We kijken samen wat er nodig is, in plaats van meteen door te verwijzen.
- We betrekken ouders actief bij het maken van plannen rondom hun kind. Jullie kennen je kind het best, en die kennis gebruiken we om goed af te stemmen wat er nodig is op school.
- Kinderen krijgen hulp waar mogelijk in de klas, bijvoorbeeld door de leerkracht en/of van een onderwijsassistent – zodat ze mee kunnen blijven doen in hun eigen groep.
- We kijken naar mogelijkheden in plaats van beperkingen. Niet: "Wat kan een kind niet?" maar: "Wat heeft dit kind nodig om zich goed te kunnen ontwikkelen?"
- We verwijzen al jaren weinig kinderen door naar het speciaal (basis)onderwijs. We doen er alles aan om ondersteuning op onze eigen school te bieden, zodat kinderen in hun

vertrouwde omgeving kunnen blijven.

Ons stappenplan voor ondersteuning en handelingsgericht werken

Alle scholen in Nederland hebben [zorgplicht](#). Dat betekent dat wij als school moeten onderzoeken of we jouw of jullie kind passend onderwijs kunnen bieden. Binnen onze stichting PCBO Rheden werken we met een stappenplan om tot passende ondersteuning te komen voor de kinderen die dat nodig hebben. De basis van dit stappenplan is een werkwijze die *handelingsgericht werken* heet.

Dit is handelingsgericht werken

Op onze school werken we met *Handelingsgericht Werken*, oftewel HGW. Dit is een vaste en doordachte manier van werken die ons helpt om elk kind zo goed mogelijk te ondersteunen in zijn of haar ontwikkeling.

We kijken goed naar wat een kind nodig heeft om te kunnen leren en groeien. Daarbij letten we niet alleen op wat er moeilijk gaat, maar juist ook op wat er al goed gaat. We stemmen het onderwijs hierop af, zodat elk kind passend onderwijs krijgt.

Wat betekent dat in de praktijk?

HGW zorgt ervoor dat we als team duidelijk en gestructureerd samenwerken. Leraren, intern begeleiders en andere deskundigen werken volgens 7 uitgangspunten. Die helpen ons om het onderwijs en de begeleiding van leerlingen zo effectief mogelijk te maken.

De 7 uitgangspunten zijn:

1. We werken doelgericht: we stellen duidelijke doelen voor elk kind.
2. We stemmen goed af met elkaar en kijken naar de wisselwerking tussen kind, leraar en omgeving.
3. De onderwijsbehoeften van het kind staan centraal: wat heeft het kind nodig om goed te kunnen leren?
4. Leraren maken het verschil, en ouders spelen een belangrijke rol in de ondersteuning.
5. We kijken naar de positieve kanten van kinderen, ouders en leraren.
6. We werken samen: ouders, school en andere betrokkenen trekken samen op.
7. We werken systematisch en open: we leggen uit wat we doen en waarom.

Deze manier van werken gebruiken we op alle niveaus binnen de school en bij het inschakelen van extra hulp of onderzoek. Het helpt ons om de juiste keuzes te maken, passende ondersteuning te bieden en samen met ouders te blijven volgen hoe het met hun kind gaat.

De vijf niveaus van ondersteuning

Binnen HGW gebruiken we een piramide om de vijf niveaus van ondersteuning weer te geven. Hoe hoger in de piramide, hoe meer ondersteuning en overleg er nodig is.

Hoe werkt het?

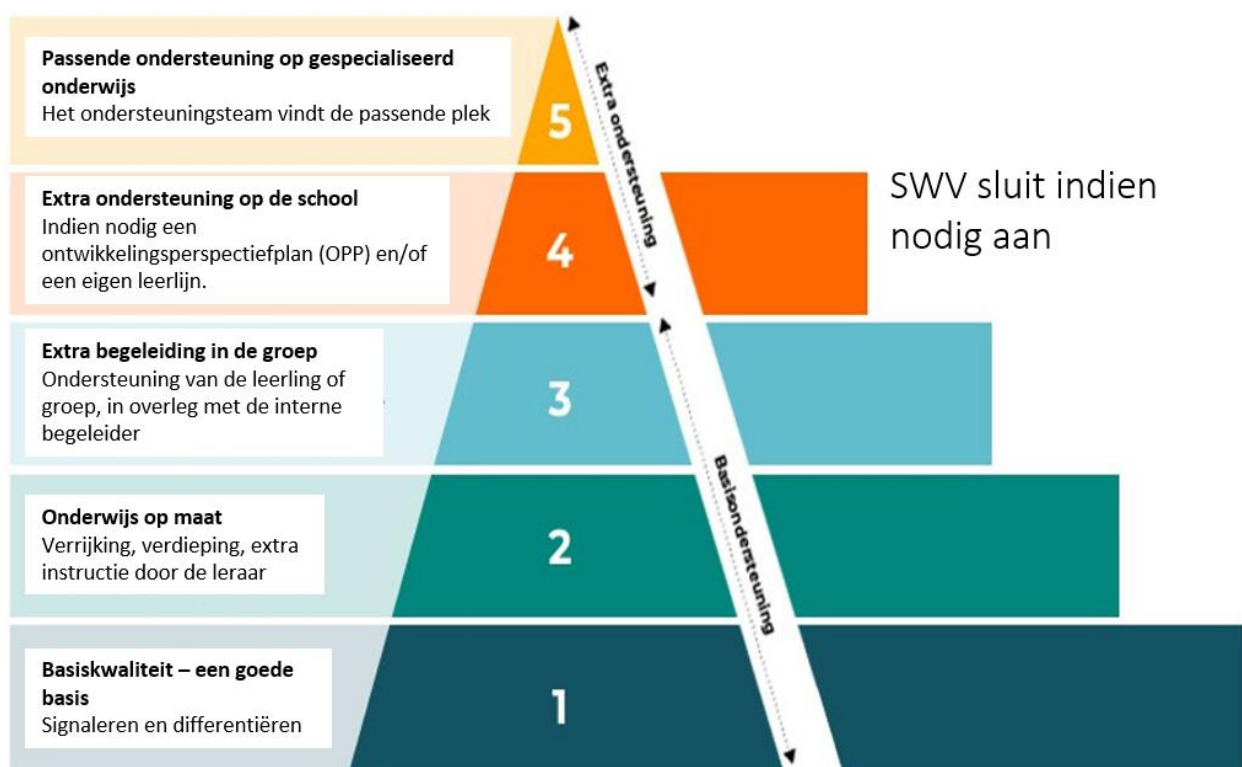
We starten altijd met wat een kind nodig heeft binnen de klas. Als dat niet voldoende blijkt, kunnen we extra hulp inschakelen, bijvoorbeeld van de intern begeleider of externe deskundige.

Belangrijk om te weten:

Als een leerling bijvoorbeeld van niveau 2 naar niveau 3 gaat, dan *blijft* de hulp van niveau 2 gewoon doorgaan. Elk niveau *bouwt verder* op het vorige. Zo stapelen we de ondersteuning op, zodat leerlingen steeds de hulp krijgen die ze nodig hebben.

Waarom doen we dit?

Op deze manier zorgen we ervoor dat elk kind op de juiste manier geholpen wordt. We kijken goed naar wat een kind nodig heeft en geven steeds een beetje meer ondersteuning als dat nodig is.

Piramide handelingsgericht werken (HGW)

Stap voor stap naar extra ondersteuning

Op onze school werken we met een stappenplan dat eruitziet als een soort piramide. Deze piramide laat zien hoe we leerlingen begeleiden en ondersteunen.

We proberen jou als ouder dus zo vroeg mogelijk te betrekken zodat je kunt meedenken over de hulp aan jouw kind. Ook als je zelf zorgen hebt over je kind, willen we graag dat je dit deelt met school. Je kunt dit het beste bij de leraar aangeven. De leraar kan dan samen met jou bekijken wat er aan de hand is, wat je kind nodig heeft en of er extra hulp of overleg nodig is met bijvoorbeeld de intern begeleider. Zo zorgen we er samen voor dat je kind de juiste ondersteuning krijgt.

Niveau 1 – Sterk basisaanbod

Dit is de basis die alle kinderen op school krijgen.

Het betekent dat we zorgen voor goed onderwijs in elke klas:

- Sterk onderwijs vanaf het begin: We bieden een rijk en doordacht lesaanbod, al vanaf de jongste groepen. We leggen duidelijk uit volgens de methode Expliciete (Directe) Instructie.
- Leren met plezier en betekenis: Onze lessen zijn boeiend, sluiten aan bij hoe kinderen het best leren volgens wetenschappelijk onderzoek, en zorgen ervoor dat kinderen actief meedoen en nieuwsgierig blijven.
- Rust, structuur en veiligheid: In onze klassen heerst rust en duidelijkheid. We zorgen voor een fijne sfeer waarin elk kind zich veilig en gezien voelt.
- Betrokken en deskundige leraren: Onze leraren zijn ervaren en hebben hart voor hun vak. Ze weten wat kinderen nodig hebben om te groeien en helpen hen stap voor stap verder.
- Aandacht voor ieder kind: We houden goed in de gaten hoe het met elk kind gaat. Als er extra hulp nodig is, zijn we er snel bij.

Hiermee zorgen we ervoor dat de meeste kinderen zich goed kunnen ontwikkelen.

Niveau 2 – Extra aandacht binnen de klas (intensivering)

Soms heeft een kind iets meer ondersteuning nodig dan het basisaanbod biedt. Bijvoorbeeld:

- Extra uitleg
- Meer herhaling van de lesstof
- Een ander soort instructie of extra oefening

Dit gebeurt gewoon binnen de klas, door de eigen leraar. In dit schema noemen we enkele veelvoorkomende voorbeelden.

Leergebied of behoefte	Wat zien we bij uw kind?	Wat doen we op school?
Taal	Moeite met taal begrijpen	• Extra oefenen met teksten en woordenschat
Lezen/spellen	Lezen gaat langzaam of met veel fouten, spelling is lastig	• Extra oefenprogramma's (bijv. Bouw! of Ralfi-lezen)
Rekenen	Moeite met sommen of behoefte aan meer uitdaging	• Extra aandacht voor automatiseren en memoriseren (Rekensprint en Bareka) • Extra uitleg met concreet materiaal, veel herhaling en visuele ondersteuning
Gedrag, werkhouding, taakaanpak	Snel afgeleid, moeite met concentreren of plannen	• Extra structuur en een rustige werkplek.

Meer- en hoogbegaafdheid	Zoekt uitdaging	• Minder herhaling van gewone lesstof (compacten) • Uitdagend aanbod voor kinderen die meer aankunnen
-----------------------------	-----------------	--

Niveau 3 – Verdere intensivering, extra begeleiding

Op niveau 3 bieden we intensievere begeleiding aan kinderen die extra ondersteuning nodig hebben. Dit kan gaan om leerproblemen (zoals rekenen of taal), een ontwikkelingsvoorsprong, gedrags- of sociaal-emotionele uitdagingen, of fysieke beperkingen.

De begeleiding vindt meestal plaats in kleine groepjes, soms buiten de klas, en wordt gegeven door de leerkracht of een onderwijsassistent. We werken daarbij doelgericht en op maat, zodat elk kind de kans krijgt zich optimaal te ontwikkelen. Hierbij kijken we per individuele leerling wat passend is en haalbaar in de school.

Wie kan hierbij adviseren of ondersteuning bieden?

- Externe specialisten, zoals een logopedist of fysiotherapeut
- Behandelaren bij dyslexie
- De schoolcontactpersoon (tevens orthopedagoog) en/of een ondersteuner van PassendWijs
- De leerplichtambtenaar of de jeugdarts/jeugdverpleegkundige van de GGD
- De schoolmaatschappelijk werkster (Incluzio Rheden)
- Organisaties welke extern betrokken zijn bij uw kind en die de school handelingsadviezen kunnen geven

Samen met ouders en adviseurs zoeken we naar de beste aanpak om jouw kind verder te helpen. In dit schema noemen we enkele veelvoorkomende voorbeelden.

Rekenen	Aanhoudende moeite met sommen, inzicht of automatiseren	• Extra instructie en/of oefening gericht op aangepaste begeleiding, hulpmiddelen (zoals rekenkaarten of strategiekaarten)
Lezen/ Dyslexie	Lezen gaat traag of met veel fouten, spelling blijft lastig ondanks extra oefening	• Extra leesbegeleiding volgens protocol dyslexie 3.0. Bij hardnekkige leesachterstand volgt mogelijk vergoed onderzoek betaald vanuit de gemeente. Bij verklaring dyslexie kan een behandeltraject volgen door een externe partij.
Sociaal-emotionele ontwikkeling	Onzeker, moeite met samenspelen of gevoelens uiten	• Gesprekken en/of begeleiding door schoolgericht maatschappelijk werkster
Meer- en hoogbegaafdheid	Zoekt uitdaging, soms moeite met motivatie	• Verrijken en compacten van reguliere lesstof • Verdiepende projecten binnen thematisch werken (of wereldoriëntatie) of deelname aan een verrijkingsgroep of plusklas

Moeilijk lerende kinderen	Langzaam tempo, moeite om de leerstof te begrijpen	• Individuele of kleine groepsinstructie • Extra uitleg, oefentijd en herhaling • Kleinere doelen en succeservaringen
Fysieke beperkingen	Slecht horen of zien, moeite met bewegen	• Gebruik van aangepaste materialen of hulpmiddelen (bv. vergrotingen, luisterhulpmiddelen) • Extra beweglessen of fysiotherapie bekostigd vanuit de zorgverzekering van ouders
Gedrag	Impulsief gedrag, werkhoudingsproblemen of botsingen met anderen	• Beloningssysteem (individueel) • Begeleiding bij werkhoudingsproblemen

Niveau 4 – Intensieve, individuele ondersteuning

Soms is extra begeleiding binnen de school (niveau 3) niet voldoende om een kind verder te helpen. In dat geval is intensieve, individuele ondersteuning nodig (niveau 4).

We schakelen dan hulp in van buiten de klas of buiten het schoolteam. Vaak gebeurt dit in overleg met het samenwerkingsverband (SWV), dat scholen ondersteunt bij het vinden van passende hulp.

Wat houdt dit in?

- Er wordt samen gekeken wat het kind én de leerkracht nodig hebben.
- De ondersteuning kan één-op-één plaatsvinden, en blijft waar mogelijk op de eigen school.

Wie kunnen hierbij betrokken worden?

- Speciale onderwijsinstellingen zoals *Kentalis* (taal/spraak) of *Bartimeus* (slechtziendheid)
- Organisaties welke extern betrokken zijn bij uw kind en die de school handelingsadviezen kunnen geven
- De orthopedagoog en/of ondersteuner van het samenwerkingsverband PassendWijs. Indien nodig kan de orthopedagoog didactisch onderzoek doen (zoals IQ-onderzoek).
- Experts vanuit andere zorgpartners

Zo zorgen we er samen voor dat ieder kind de ondersteuning krijgt die het nodig heeft om zich optimaal te ontwikkelen. In dit schema noemen we enkele veelvoorkomende voorbeelden.

Leergebied of behoefte	Wat zien we bij uw kind?	Wat doen we op school?
Taalontwikkelingsstoornis (TOS)	Beperkte taalontwikkeling, moeite met praten of taal begrijpen	• Begeleiding door een ambulant begeleider (bijv. vanuit Kentalis)
Rekenen	Blijvende ernstige rekenproblemen, ondanks eerdere extra hulp	• Aangepast lesprogramma • Onderzoek naar rekenproblemen door de rekenspecialist of intern begeleider en/of advies van een ondersteuner van PassendWijs.
Gedrag/ Werkhouding/ Taakaanpak	Snel afgeleid, moeite met plannen, concentratie, externaliserend gedrag (gedrag naar buiten gericht)	• Begeleiding door een interne of externe gedragsspecialist of kwaliteitscoördinator
Moeilijk lerende kinderen	Traag leerproces, moeite met abstracte leerstof	• Aangepast lesprogramma • Advisering van specialist Licht Verstandelijke Beperking of specialist eigen leerlijn uit de regio Rheden/Rozendaal
Fysieke beperkingen	Slecht horen of zien, motorische beperkingen	• Overleg met specialisten (zoals ambulant begeleider) • Fysieke aanpassingen in de klas
Sociaal-emotionele ontwikkeling	Angstig, teruggetrokken of snel overprikkeld (internaliserend gedrag)	• Rustmomenten op maat • Gedragsspecialist
Meer- en hoogbegaafdheid	Leerlingen met een dubbel bijzonder profiel. Dit zijn leerlingen die zowel hoogbegaafd zijn als een leer-, ontwikkelings- en/of gedragsprobleem hebben.	• Advisering van een specialist begaafdheid. Bijvoorbeeld uit het ondersteuningsteam van het samenwerkingsverband PassendWijs of van een extern bureau.

Ontwikkelingsperspectiefplan (OPP)

Wanneer een leerling intensieve, individuele ondersteuning nodig heeft op school, stellen we samen een Ontwikkelingsperspectiefplan (OPP) op. Dit is een plan om doelgericht te werken bij de leerlingen die extra ondersteuning nodig hebben. Meestal zal dit gaan om ondersteuning op ondersteuningsniveau 4. Hierbij gaan we uit van de volgende richtlijnen van ons samenwerkingsverband PassendWijs:

- Een OPP wordt opgesteld voor leerlingen die extra begeleiding ontvangen. Deze begeleiding valt buiten de basisondersteuning (niveau 1, 2 en 3 uit de piramide). Reguliere basisscholen hoeven dus geen OPP op te stellen voor ondersteuning die valt binnen de afspraak voor basisondersteuning, zoals in het eigen ondersteuningsplan van het samenwerkingsverband beschreven. Deze in het ondersteuningsplan opgeschreven afspraak over wat onder basisondersteuning valt en wat onder extra ondersteuning, is bepalend voor de gevallen waarin er een OPP moet worden opgesteld
- Een OPP wordt opgesteld voor leerlingen met een eigen leerlijn. Dit is niet verplicht maar dit wordt wel geadviseerd vanuit ons Samenwerkingsverband. We houden ons aan dit advies.

In het OPP worden de ondersteuningsbehoeften van jullie kind beschreven, opgesteld vanuit bevorderende en belemmerende factoren. Hierna worden er doelen gesteld voor het onderwijs de komende periode en welke ondersteuning er nodig is om die doelen te behalen. Tot slot wordt het verwachte uitstroomperspectief beschreven.

Belangrijk daarbij is dat we dit samen met jou en je kind doen. In het OPP leggen we duidelijk vast: Wie doet wat, waarom, hoe en wanneer?

Zo weet iedereen wat er verwacht wordt en werken we als team aan de ontwikkeling van je kind. De afspraken in het OPP kunnen verschillen per leerling. Soms is de ondersteuning licht en tijdelijk, soms is het intensiever of structureel. Het plan helpt ons om de begeleiding goed af te stemmen op wat jouw kind nodig heeft.

Hoorrecht bij ontwikkelingsperspectiefplan

Zowel de ouders als het kind, mogen meepraten over de extra hulp of ondersteuning die wij als school aan het kind willen bieden. Dat noemen we het hoorrecht. Hoe de hulp of ondersteuning voor jouw kind eruit gaat zien schrijven we op in een plan, het OPP. Als we zo'n plan maken, zullen we je daar altijd bij betrekken en jouw of jullie mening opschrijven. Je hebt als ouders het recht om in te stemmen met het handelingsdeel van het plan. Ook je kind vragen we wat het van het plan vindt en ook dat wordt in het plan opgeschreven.

Niveau 5 – Plaatsing op een andere plek (zoals speciaal onderwijs)

In sommige gevallen bespreken we samen met het samenwerkingsverband én jullie als ouders of een andere reguliere school in de wijk beter past bij de ondersteuningsbehoefte van jullie kind. Het kan namelijk gebeuren dat we als school onvoldoende in staat blijken te zijn tegemoet te komen aan de

onderwijsbehoeften van jullie kind. In dat geval hebben we als school, samen met jullie als ouders, de stappen van de piramide doorlopen. Als er desondanks onvoldoende (leer)ontwikkeling en/of positief welbevinden is en er geen uitzicht op verbetering bestaat, kan het ook zo zijn dat een kind beter tot zijn recht komt in een meer gespecialiseerde vorm van onderwijs, zoals speciaal onderwijs (SO) of speciaal basisonderwijs (SBO)."